

Groen Structuurplan

Een vrucht van het landschap

Maart 2021

gemeente Hattem

cyber
Samen werken aan een prettige leefomgeving

STARLING STRUCTURES

DEEL A

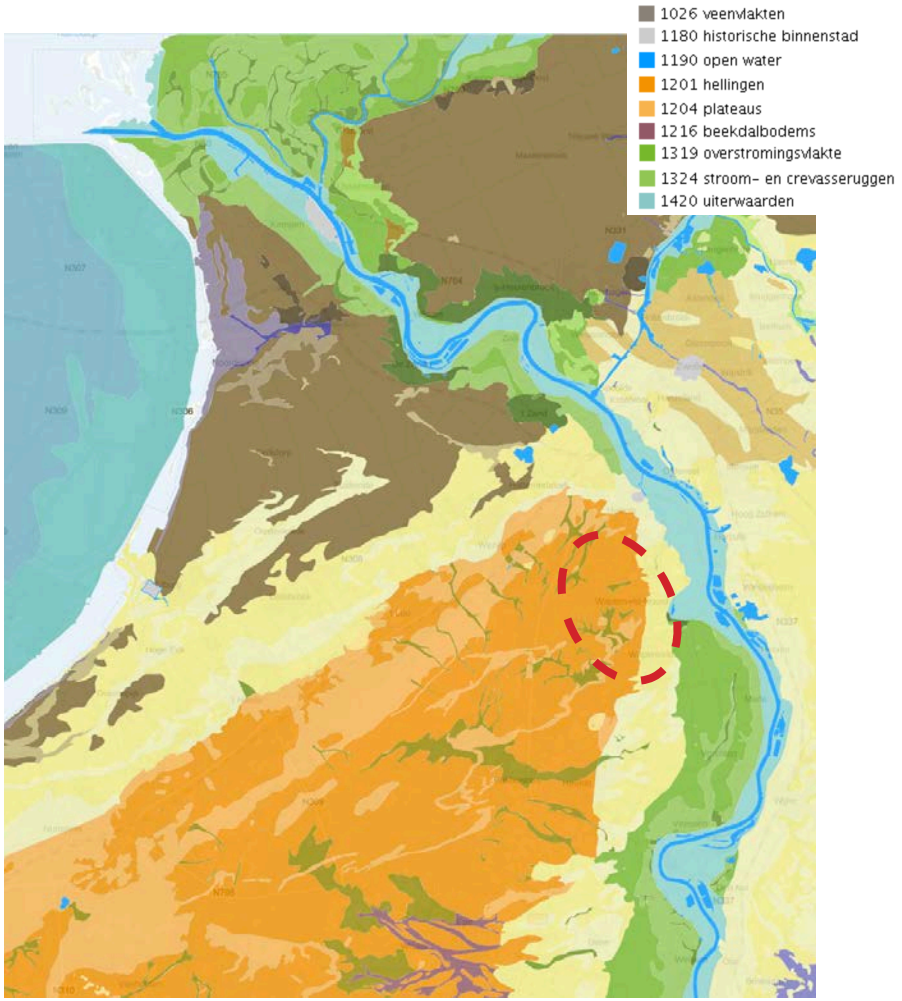
Inleiding

Groen is een essentieel element in de openbare ruimte van Hattem. Het openbaar groen in Hattem maakt de leefomgeving aantrekkelijk voor mens en dier. Ook kan het helpen bij klimaatdoelstellingen zoals klimaatadaptatie, wateropvang, afvang van fijnstof etc.

Groen in Hattem kent vele kleurschakeringen door de unieke ligging in het landschap. Hattem ligt op het snijvlak van de uiterwaarden van de IJssel, het noordelijke polderlandschap, het essen- en kampenlandschap en de zandgronden van de Hoge Veluwe. Elk van deze landschapstypologieën hebben hun eigen groene karakter en verschijningsvorm. Zo wordt het landschap van de uiterwaarden en polders gekenmerkt door openheid, strakke lijnen, dijken en lanen. Het Veluwelandschap ligt op de hogere zandgronden waarbij bebossing, losse kavelstructuur, boomgroepen en een wegenstructuur die de hoogtelijnen volgen kenmerkend zijn voor deze landschapstypologie. Te midden van deze landschappen ligt de oude vesting van Hattem dat zich vanuit cultuurhistorisch perspectief weinig aantrekt van deze groene diversiteit.

Dit groenstructuurplan is een vervolg en update op de Nota Groenbeleid uit 2013. De voorliggende visie gaat nader in op de intrinsieke kwaliteiten verschillende wijken en landschappen (vlakken), van lanen en wegen (lijnen) en kenmerkende of kansrijke plekken (punten). Deze vlakken, lijnen en punten worden niet alleen kwalitatief beschreven, maar er worden ook kansen met betrekking tot biodiversiteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid aangegeven.

Archeologische landschappen - landschapszones

Bron: Atlas van de Leefomgeving 2020

Bijzondere landschappelijke positie

Uiterwaarden, Kampenlandschap, Veluwelandschap

Waarde van groen in Hattem

Groen speelt op verschillende vlakken een belangrijke rol binnen de gemeente. Volgens de Nota Groenbeleid uit 2013 zijn de volgende onderwerpen van belang.

Ruimtelijke kwaliteit
Sfeer en identiteit
Groen bepaalt de sfeer en identiteit op straat. Het maakt de buitenruimte 'mooi om naar te kijken' en zorgt ervoor dat bewoners graag naar buiten komen om te recreëren, de hond uit laten en de kinderen te laten spelen. Het groen draagt op deze manier ook bij aan het karakter van Hattem waar jaarlijks duizenden toeristen op af komen.

Ruimtelijke structuur
Daarnaast heeft het groen een belangrijke rol in het bepalen van de ruimtelijke herkenbaarheid van de woonomgeving. Bewoners en bezoekers herkennen bijvoorbeeld de hoofdtoegangswegen en losliggende fietspaden aan de groene bomenlaanstructuur.

Gebruikskwaliteit
Recreatie en spelen
De groene gebieden en routes in de gemeente, zoals bossen, parkjes en speelplekken, bieden aantrekkelijke ruimten om buiten te spelen en te wandelen en te fietsen. Zowel voor een wat langere tocht als een ommetje in de directe woonomgeving.

Ecologische kwaliteit
Ruimte voor flora en fauna
Groen in parken, plantsoenen en tuinen biedt leefruimte aan vogels, vlinders en allerlei andere diersoorten. Het brengt de natuur in de woonomgeving.

Ecologische verbinding
Het groen in de woonomgeving van Hattem vormt een ecologische verbinding tussen de verschillende omliggende landschapstypes.
Via laanstructuren langs hoofdtoegangswegen en groenvegetatie langs waterpartijen kunnen plant- en diersoorten zich verplaatsen en verspreiden.

Behoud van huidige groene waarden

In de afgelopen periode zijn delen van het openbaar groen aan aangrenzende perceel-eigenaren verkocht. Delen van het groen die geen onderdeel zijn van hoofd- of buurtgroenstructuur zijn hierdoor onttrokken aan de openbare ruimte. Zoals in de algemene inleiding van dit document is beschreven, is een kenmerkende kwaliteit van Hattem het grote areaal aan openbaar groen. Dit openbaar groen is niet alleen te vatten in hoofd- of buurtgroen, maar de kleine 'overhoekjes' geven karakteristiek aan buurten en wijken. We gaan daarom terughoudend om met uitgifte van deze stukken groen. Van 'ja, mits ...' naar 'nee, tenzij ...'.

Landschap en stedenbouw

De stedenbouwkundige context van Hattem heeft een directe relatie met de openbare ruimte. De openbare ruimte tussen de woningen zijn veelal ruim bemeten waardoor er ruimte is voor bermen en doorzichten naar het achtergelegen landschap. Ook door het natuurlijk hoogteverschil zijn de uiterwaarden (als grote open ruimte) en de Veluwe (als bebost decor) altijd dichtbij en is het contact met het oorspronkelijk landschap 'voelbaar'. Profielen zijn, mede door de diversiteit van de landschappen, divers. Binnen de hoger gelegen wijken, op de Veluwse zandgronden en delen van het Kampenlandschap, liggen langs de verharding van de wegen brede bermen als overgang naar de bebouwde percelen. Dit is een kenmerkende landschappelijke kwaliteit dat tevens enerzijds functioneel is voor de verkeersveiligheid (overzicht), anderzijds kan het incidenteel ook functioneren als parkeerplaats.

De typisch Hattemse woning heeft een ruime (vaak versteende) voor- en achtertuin. Harde overgangen van trottoirs tegen woningen komen nagenoeg niet voor, maar zijn veelal 'zacht' door private beplanting in de voortuinen. De voortuinen geven een gedifferentieerd straatbeeld, samen met verspringende rooilijnen en erfafscheidingen.
Achtertuinen welke grenzend zijn aan het landschap zijn gedifferentieerd. Soms wordt deze overgang vormgegeven door middel van (hoge) schuttingen, soms is het een geleidelijk middels een slotenstructuur of gaat het direct over in bos.

Ecologie en biodiversiteit

Ecologische waarden zijn tegenwoordig één van de belangrijke kernwaarden van de openbare ruimte. Vanwege de positie van Hattem te midden van verschillende landschapstypen en bijbehorende natuurtypologieën is er een grote verscheidenheid aan ecologische waarden. Ecologische 'dooradering' binnen de bebouwde kom stimuleert migratie van biodiversiteit waardoor de diversiteit van flora en fauna in de wijken zal verbreden. Toepassen van een grote diversiteit aan (boom-)soorten stimuleert biodiversiteit, en voorkomt grote uitbraken van ziektes. Bovendien, als er een ziekte op een specifieke (boom-) soort zal uitbreken, zal de (visuele) impact beperkt zijn. Nader onderzoek zal moeten plaatsvinden welke flora en fauna baat hebben bij specifieke maatregelen.

Beeld en beleving

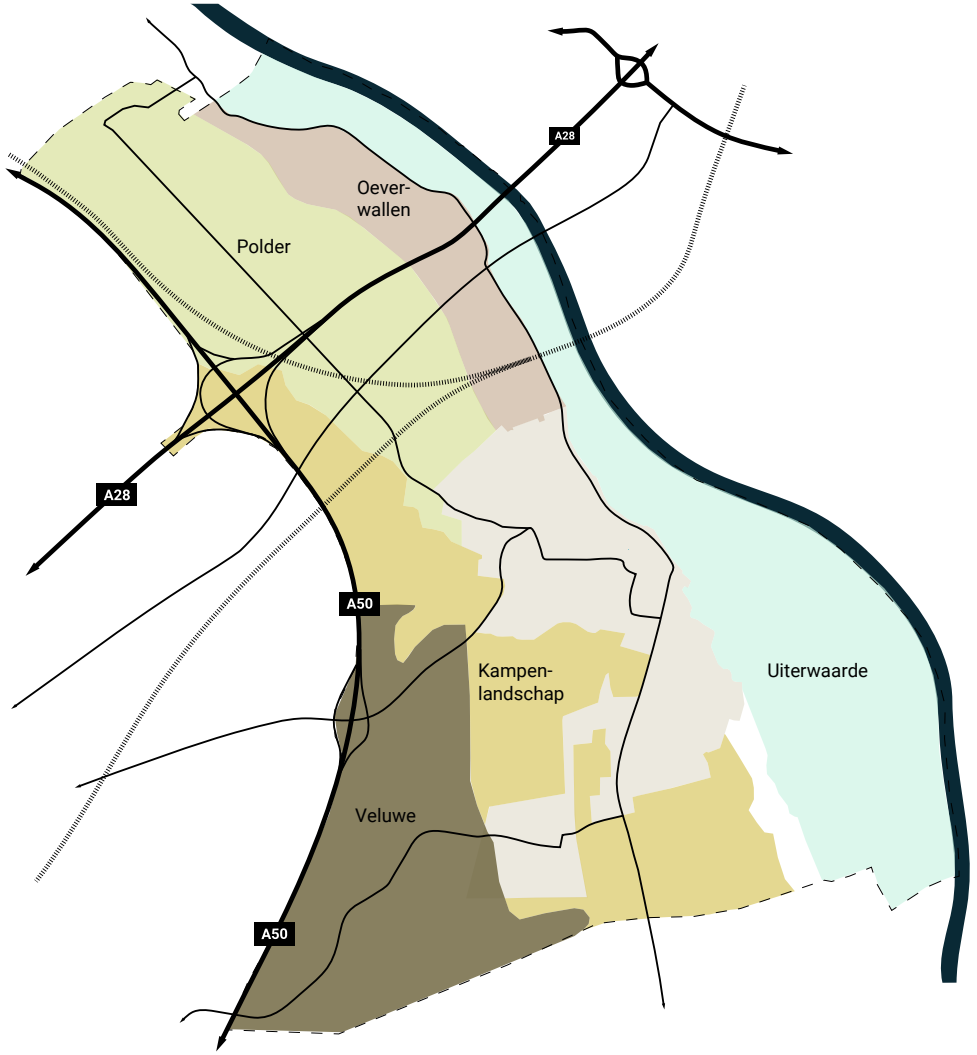
Naast de ecologische en biodiverse waarden is de beleving van de openbare ruimte van groot belang. Als gevolg van ecologisch beheer, dat als doel heeft de biodiversiteit te vergroten, kan de openbare ruimte onverzorgd ogen. Door voorlichting en gedifferentieerd beheer kan de acceptatie van bewoners en gebruikers vergroot worden. In de Gebiedspaspoorten gaan we nader in op beheersmaatregelen per functie. Het spreekt voor zich dat het historisch centrum, toegangswegen en speelplekken een andere beleving hebben dan dijken, bermen langs polderwegen of recreatieve paden.

Landschapstypen

Om de kwaliteit van het groen binnen de bebouwde kom en het buitengebied van Hattem te waarborgen en te versterken en mee te kunnen groeien met het veranderende klimaat is een Groenstructuurvisie opgesteld.
In deze Groenstructuurvisie wordt een visie gegeven op de belangrijkste groenstructuren, worden kansrijke locaties aangeduid voor ecologische ontwikkelingen en wordt de connectie met het omliggende landschap versterkt. De structuurvisie is gebaseerd op de vele voorkomende landschapstypen binnen de gemeente Hattem, de bestaande hoofd- en buurtgroenstructuur en belangrijke historische plekken en verbindingen.

Het landschap binnen de gemeente speelt een belangrijke rol in de groenstructuur van de bebouwde kom. Het landschap grenst namelijk direct aan daar waar de woningen staan. Maar moet het landschap hier ook stoppen? Blijft het bij een mooi uitzicht voor de bewoners aan de rand van de bebouwde kom? Met deze structuurvisie wordt geprobeerd de grenzen van het landschap de woonwijken in te trekken.
Dit heeft niet alleen invloed op de mate van beleving van het landschap, maar ook op de ecologische verbindingen tussen bebouwd en natuur en de biodiversiteit binnen de woonwijken.

Gevarieerd landschap Hattem

Beeld: De Hanzeboog en uiterwaarden Hattem

Huidige groenstructuur

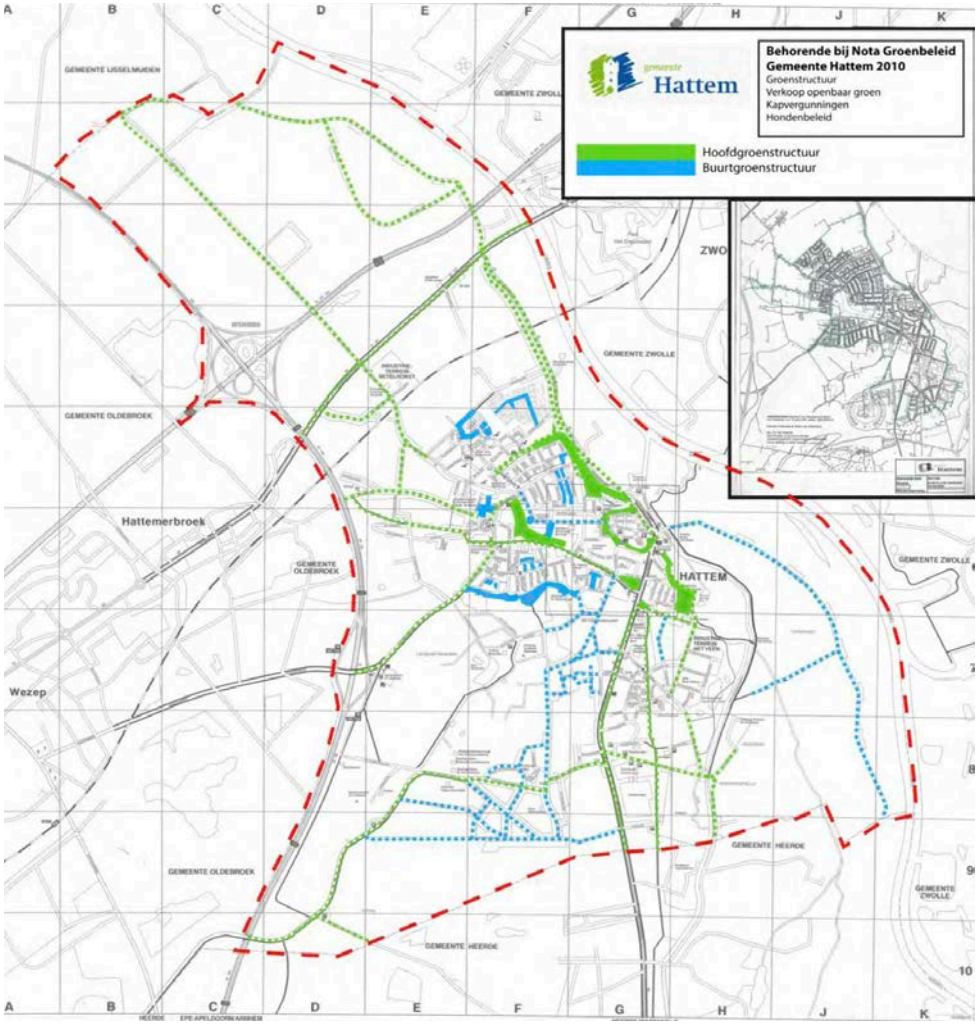
Het openbaar groen in de gemeente Hattem is onderverdeeld in verschillende typen groen met elk een eigen kwaliteit. De gemeente beheert circa 140 hectare groen. Meer dan de helft is bos (54%), 34% gazon en bermen en 12% beplantingen als heesters, bosplantsoen, hagen. In dit groen en langs wegen beheert de gemeente ook nog eens ruim 5400 bomen.

In de Nota Groenbeleid 2013 zijn de hoofd- en buurtgroenstructuur van de gemeente Hattem vastgelegd om het groene karakter van de gemeente in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. Het waardevolle groen in de gemeente is verdeeld in drie categorieën:
- De groene hoofdstructuur in de bebouwde kom;
- De buurtgroenstructuur, het kenmerkende groen in de woonomgeving;
- Het landschappelijk groen in het buitengebied.

Momenteel vormen de hoofd – en buurtgroenstructuur een belangrijk kader voor het beoordelen of groenstroken wel of niet in aanmerking komen voor verkoop en 'adoptie'. Het is de bedoeling dat deze structuur ook bij gaat dragen aan het verbinden van stad en landschap. Zodat Hattem meer kan halen uit de bijzondere ligging tussen de Veluwe en de IJssel.

De hoofdgroenstructuur wordt gebruikt als stevige basis voor deze groenstructuurvisie. Tot deze structuur behoren groene gebieden en groene aders. De volgende gebieden en aders komen terug in het Groenstructuurplan en de Gebiedspaspoorten:
- De wallen en singels rond het stadshart
- De Waa
- De Algemene Begraafplaats
- Wilhelminapark
- Dijkzone (De IJsseldijk + Zone Geldersedijk)
- Laanstructuren en accentpunten langs wegen binnen en buiten de bebouwde kom. (o.a. Apeldoornseweg, Dorpsweg-Hessenweg, Vijzelpad, Hilsdijk, Hezenbergerweg, Konijnenbergerweg, Hoenwaardseweg Eijerdijk-Koeweg-Molecaten, Schipsweg, Zuiderzeestraatweg)
- Fietspaden op het voormalige spoortracé van het Roseboomspoor.

Hoofd en buurt groenstructuur

bron: Nota Groenbeleid 2013

Historische lijnen

Het ontstaan van Hattem aan de IJssel

De gemeente Hattem heeft een lange geschiedenis. De oudste vermelding van Hattem dateert uit de negende eeuw. Na het ontstaan hebben er een hoop gebeurtenissen plaatsgevonden die bepalend zijn voor de huidige bestaansvorm van de gemeente. Het landschap heeft hier een grote rol in gespeeld.

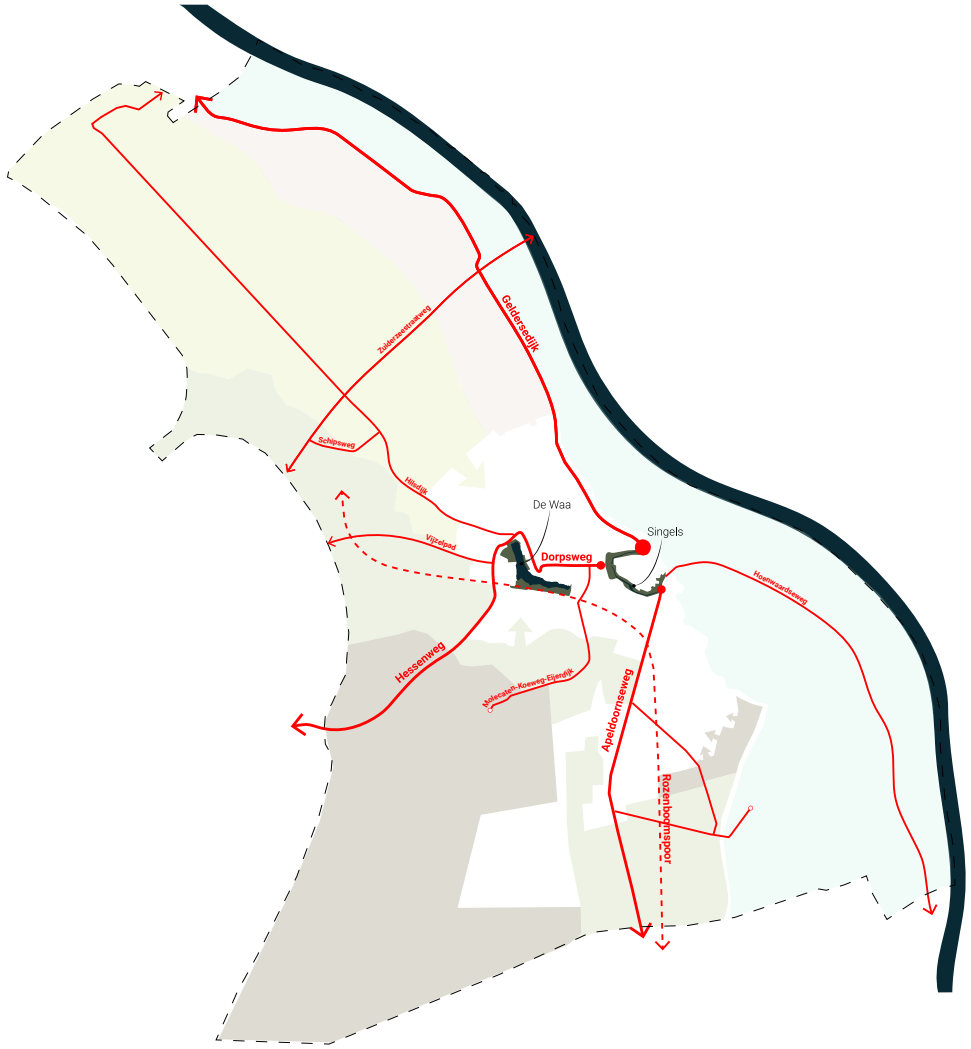
De eerste vestigingsplaats van Hattem was op de Gaedsbergh aan de Waa. In de negentiende eeuw zijn door stadsarcheoloog F.A. Hoefer resten gevonden van een oud kerkje. De Waa was ooit een IJsselarm die is ontstaan bij een overstroming. Er bestaan geheimzinnige sages over de Waa die vertellen dat de kerktoren van het oude dorp ooit gezonken is in het oneindig diepe water.

Rond 1200 is de kern Hattem dichter naar de IJssel verhuisd. Vermoed wordt dat de Hattemers liever dichter bij de IJssel wilden wonen om hier handel te drijven. Op een natuurlijke hoogte is men begonnen aan de bouw van de Grote kerk en de markt. In 1299 gaf graaf Reinald I Hattem stadsrechten en een beschermende stadsmuur met poorten en torens werd gebouwd. De torens zijn, na een grondige renovatie, nog steeds te zien in Hattem. Samen met de singels accentueren ze als landmarks de contouren van de binnenstad.

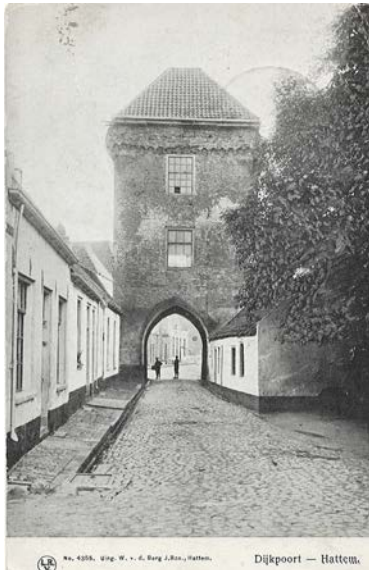
Roseboomspoor (Baronnenlijn)

Tussen 1887 en 1889 werd door de Koninglijke Nederlandsche Locaalspoorweg-Maatschappij een treinverbinding aangelegd tussen Apeldoorn en Zwolle. In de plaatsen langs dit spoor woondden veel mensen van adel, vandaar de naam 'Baronnenlijn'. De spoorlijn speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van de industrie in de Noord-Veluwse dorpen. Personenvervoer werd minder belangrijk, dus vanaf 1950 reden er enkel nog goederentreinen. Ook dit werd na 1972 gestaakt. Momenteel ligt er op het oude spoortracé een groene fietsroute. Deze heeft een grote waarde voor het doorgaande fietsverkeer, recreatieve waarde en verbindt de gemeente met het omliggende landschap.

Belangrijke historische routes Hattem

Belangrijke historische plekken en verbindingen

Dijkpoort Hattem, bron: Stichting Microtoerisme InZicht & Geneanet.org

Station Hattem op de Baronnenlijn , bron: RTV Hattem

De Waa, geschilderd door Cornelis Vreedenburg (1880-1946)

Hattem in 1823, bron: Topo Tijdreis

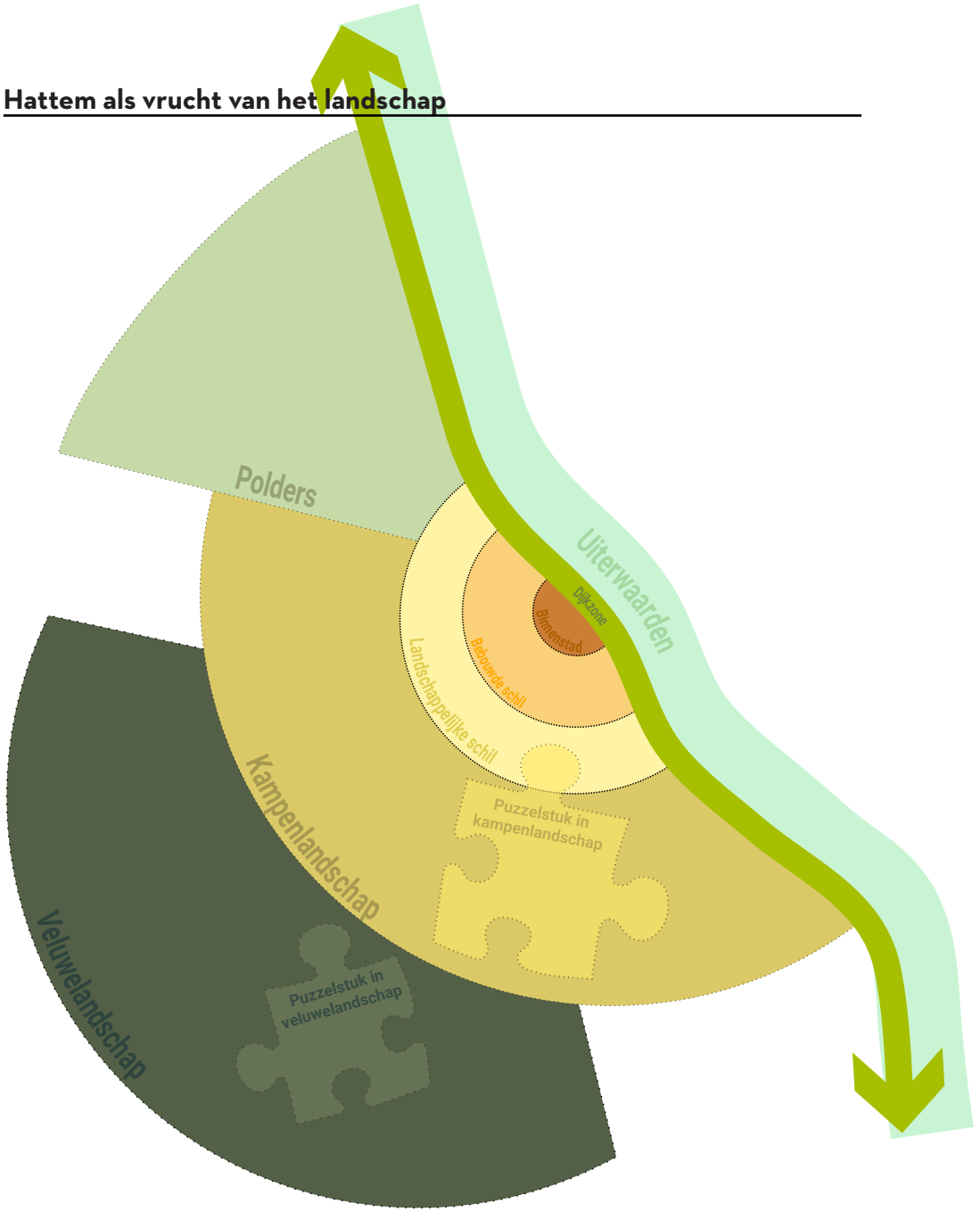
Structuurplan

Deze groenstructuurvisie richt zich op het creëren van een groene overgang van stad naar landschap en andersom. Doel is om het landschap ook binnen de bebouwde kom beter ervaarbaar te maken. Bij het opzetten van de groenstructuurvisie is gebruik gemaakt van de huidige ruimtelijke structuur van Hattem. Hierin zijn een aantal deelgebieden te herkennen. Binnen het structuurplan wordt Hattem gezien als een vrucht van het landschap. Het landschap speelt namelijk een grote rol in de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente.
De vrucht heeft als kern een historische binnenstad met veel verharding, een uitzondering hierin zijn de groene singels om de binnenstad heen. Hier omheen ligt de bebouwde schil die met haar dorpse uitstraling een grovere groenstructuur kent, ook ligt hier een van de weinige parken binnen de gemeente.
De buitenste schil is de landschappelijke schil, hier ligt de groenstructuur meer versnipperd door de wijken. Omdat deze schil de overgang vormt naar het omliggende landschap, is juist hier een stevige groenstructuur gewenst. Aan de buitenste schil liggen twee groene woongebieden die als puzzelstukken een nauwe verbinding aan gaan met het kampen- en veluwelandschap. Dan heb je nog de dijkzone, die de binnenstad en schillen verbindt met de uiterwaarden van de IJssel.

De structuurplankaart

De structuurplankaart laat naast deze deelgebieden ook zien welke verbindingen en kenmerkende plekken belangrijk zijn binnen de groenstructuur.
Ook worden er plekken uitgelicht waar kansen liggen om de structuur uit te breiden of te versterken, waar ecologische ontwikkelingen mogelijk zijn en waar de huidige speelplaatsen liggen. Al deze onderdelen zijn vertaald naar vlakken (deelgebieden), lijnen (verbindingen) en punten (plekken). Later in dit hoofdstuk zal voor deze onderdelen de huidige situatie verder uitgelicht worden. In de Groenvisie en Gebiedspaspoorten zal een meer uitgebreide visie gevormd en uitgewerkt worden voor de belangrijkste locaties.

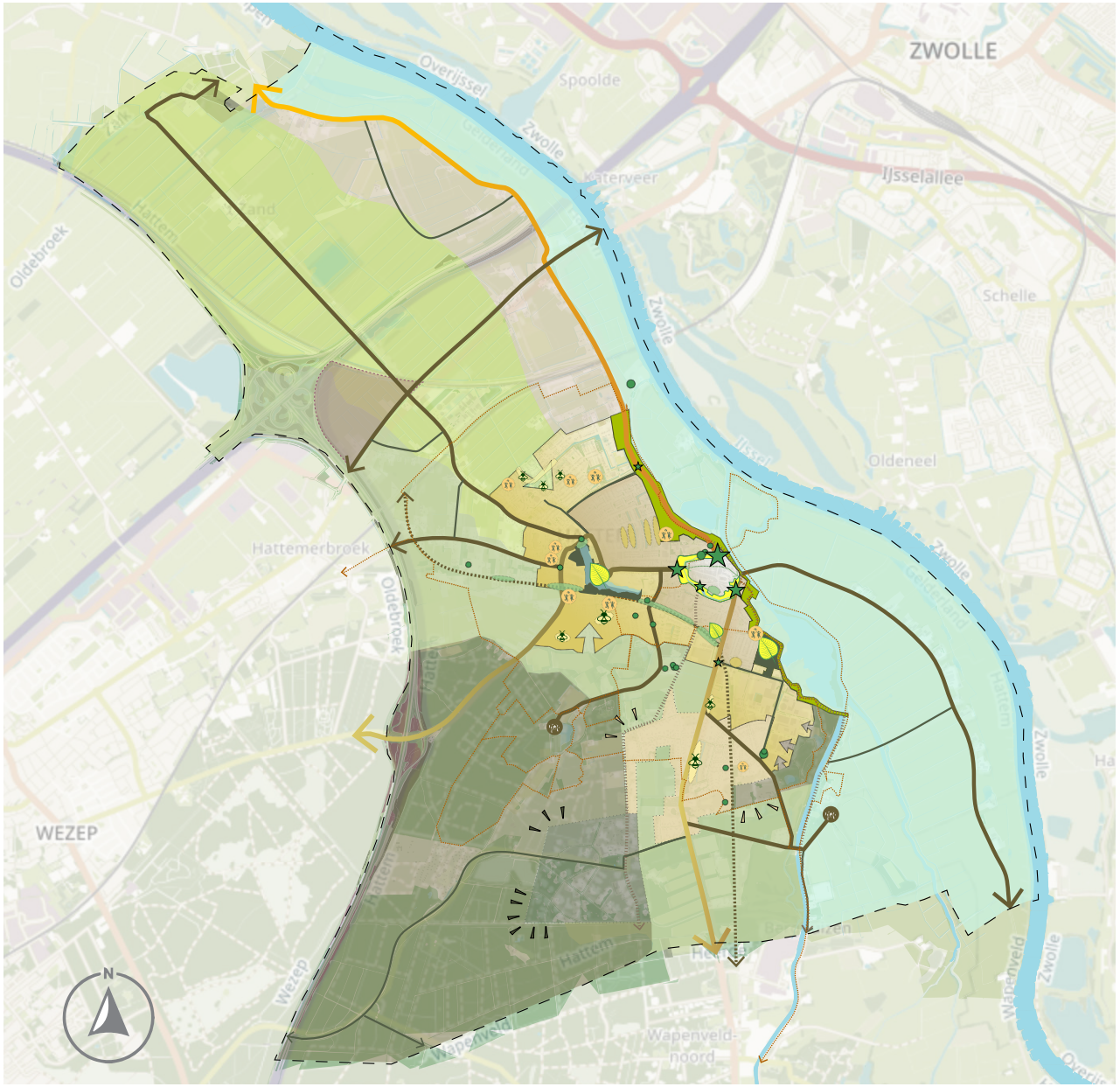
Hattem als vrucht van het landschap

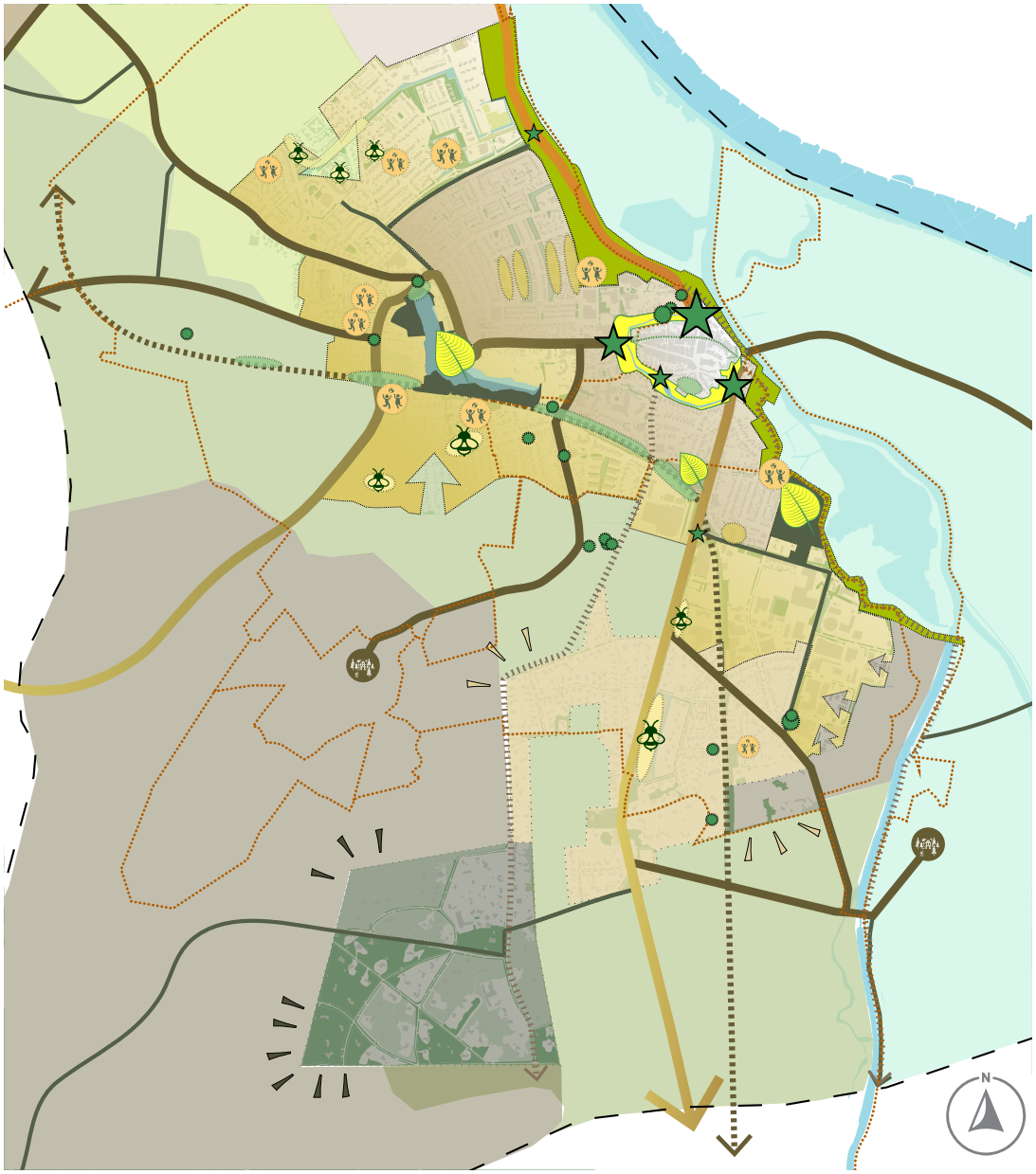

Beeld: Zicht op de Dijkpoort

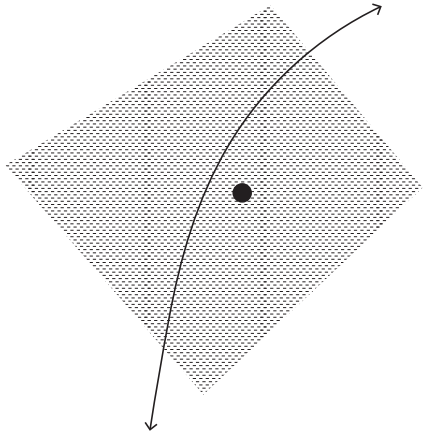
Groenstructuurplan Hattem

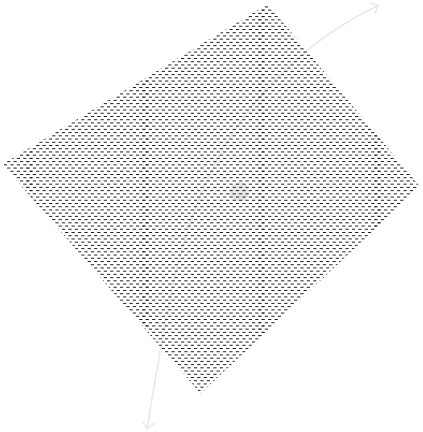
Groenstructuurkaart gehele gemeente

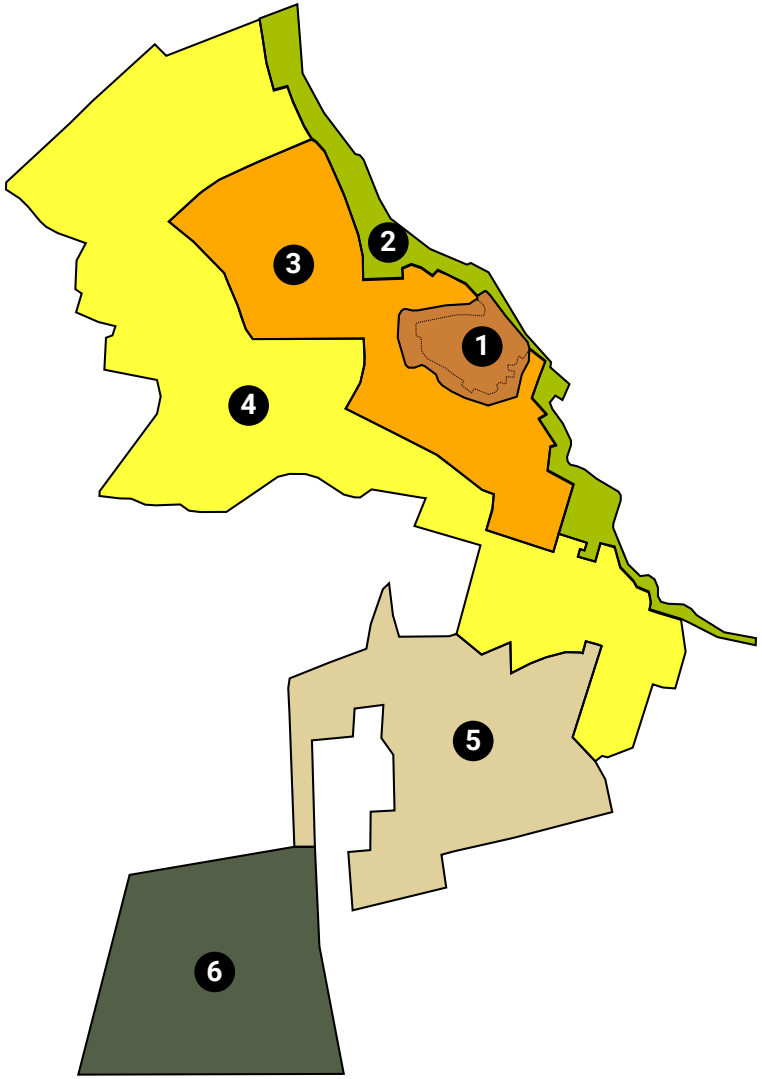

Groenstructuurkaart bebouwde kom

vlakken.
lijnen.
punten.

1
2
3
4
5
6

Vlakken

De wijken en landschappen binnen de gemeente Hattem worden aangegeven met vlakken. Deze vlakken hebben elk een andere groene karakteristiek en spelen een eigen rol in het groene landschap binnen de gemeente. De onderstaande vlakken zijn te herkennen in het Groenstructuurplan.
In de Gebiedspaspoorten wordt nader ingegaan op maatregelen om deze ambities te verwezenlijken.

1. De oude binnenstad & singels

De oude binnenstad kenmerkt zich door smalle straatjes en steegjes. Door deze historische ruimtelijke opbouw is er weinig ruimte voor groen in de openbare ruimte. Het Tinneplein en de bredere straten hebben wel de ruimte om zich te ontwikkelen binnen de groenstructuur.
De singels rondom de binnenstad zijn oude verdedigingsgrachten die door het enorm groene karakter getransformeerd zijn tot recreatieve singels. In de structuurvisie wordt er naar gestreefd om middels de juiste beplanting de oude stadswallen (nu een dijk) beter te accentueren.

2. Dijkzone

Ten noorden van de binnenstad ligt een dijkzone. Deze dijk heeft naast een verbindende functie ook een recreatieve en maatschappelijke functie. Er zijn meerdere speeltuinen te vinden. Ook ligt hier een groen ingerichte gemeentelijke begraafplaats. De dijkzone vormt ecologische verbinding tussen de bebouwde kom en de uiterwaarden. Het open uiterwaarden landschap van de IJssel vormt een mooi contrast tegen de dijk en het achterliggende dorp. Doel is om dit contrast te vergroten en de openheid van het landschap te benadrukken.

3. Bebouwde schil

Om de binnenstad heen ligt een schil van woonwijken met een grove groenstructuur. Kenmerkend hierin zijn de singels bij de Mate en het Wilhelminapark. De parken, gazonnen, perken en groene bermen in deze schil zullen door intensief groenbeheer het dorpse karakter benadrukken. De gebruiksfunctie van het groen is in dit gebied extra belangrijk.

4. Landschappelijke schil

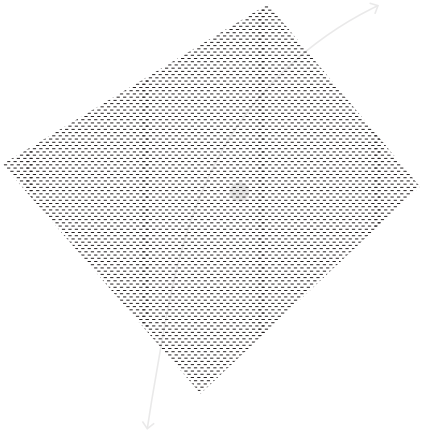
In deze buitenste schil liggen verschillende woonwijken.
De groenstructuur binnen deze schil is momenteel zeer versnipperd, er wordt geen link gelegd naar het aangrenzende landschap. Her en der liggen kleine grasveldjes en strak gesnoeide bomen dienen als snelheidsremmers. Door in deze wijken het gemeentelijk groen extensief te beheren, zal de connectie met het omliggende landschap vergroot worden. Eentonige struikborders kunnen plaatsmaken voor diverse inheemse planten en kruiden. Strak bijgehouden oevers kunnen uitgroeien tot natuurlijke oevers die de biodiversiteit vergroten.

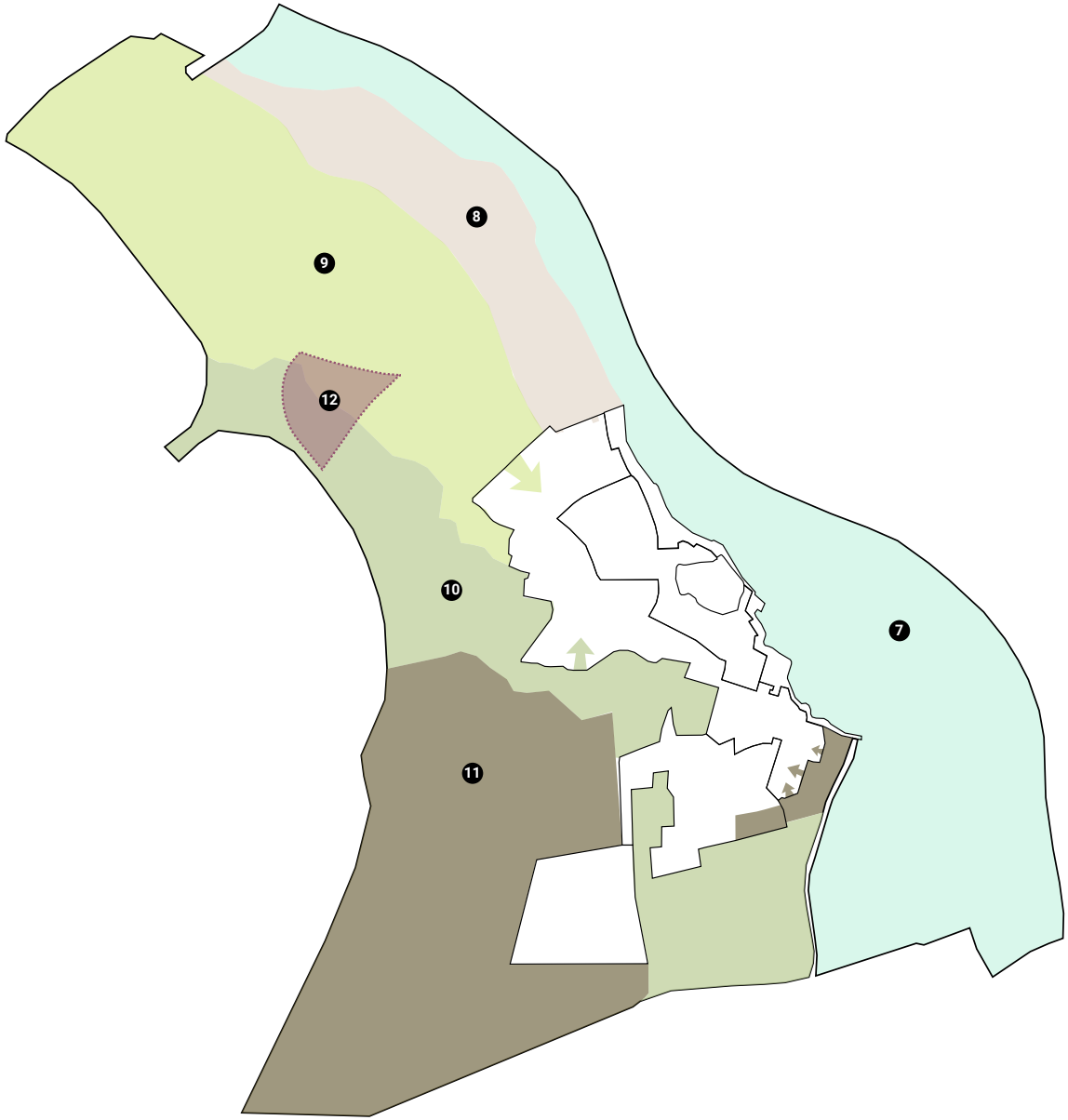
5. Puzzelstuk in Kampenlandschap

Dit woongebied ligt midden in het Hattemse kampenlandschap.
De straten in dit deelgebied hebben over het algemeen een erg groene uitstraling. Door bermen en gazonnen extenstief te beheren, zullen de wijken nog beter opgaan in het omliggende landschap en hier een ecologische brug kunnen vormen. Doel is om de aan de randen van de wijk de open velden van het kampenlandschap te benadrukken.

6. Puzzelstuk in Veluwelandschap

Op de grens van het kampenlandschap en de bosrijke veluwe ligt een groene villawijk. De bewoners beheren grote tuinen waar veel bomen in staan, de wijk heeft hierdoor de uitstraling van een bos. Ook langs de wegen staan een hoop bomen die deze uitstraling versterken. De wijk gaat hierdoor een nauwe verbinding aan met het bosrijke veluwelandschap. Doel is om deze verbinding te versterken door bermen langs wegen extensief te beheren en mossen en wilde struiken hun gang te laten gaan. Waar zicht is op het open kampenlandschap, dient deze openheid door de juiste beplanting versterkt te worden.
Zo worden de contrasterende kenmerken van de landschappen mooi benadrukt.

8
9
12
10
7
11

Vlakken

7. Het uiterwaardenlandschap

Dit is een gebied dat regelmatig door de rivier wordt overstroomd. Het heeft een microreliëf bestaande uit oude geulen, stroomruggen, tichelgaten en ophogingen. In de uiterwaarden zijn in de loop van de tijd aan de Hoenwaardse weg, die op een rivierrug ligt, meerdere huizen gebouwd. Dit zijn boerderijen die uit het centrum van Hattem naar deze plek zijn overgebracht. Er wordt naar gestreefd om het open karakter te behouden en te versterken voor o.a. weidevogels, ganzen, zwanen en ruimte voor de rivier. De in de uiterwaarden gelegen Hoenwaard wordt behouden als karakteristiek cultuurlandschap.

8. Het oeverwallenlandschap

Dit is de strook tussen het poldergebied en de uiterwaarden van de IJssel. Het is ontstaan doordat vlak langs de IJssel door het water zwaardere en grovere sedimentdeeltjes zijn afgezet, welke hebben gezorgd voor het ontstaan van een verhoging in het landschap, de oeverwal. Door zijn hogere ligging was de oeverwal een geschikte plek om te wonen.

9. Het polderlandschap

Dit ligt ten westen van de oeverwal. In dit gebied bezonken de lichtere kleideeltjes, welke de basis vormen van de polder. In de 12e eeuw werd de IJssel bedijkt. Hierdoor werd de polder een bruikbaar weidegebied. Voor akkerbouw was het in eerste instantie nog te nat. Later werden sloten en drainage in het gebied aangelegd, waardoor akkerbouw wel mogelijk werd. Kenmerkend voor dit gebied is de openheid. Deze is echter gedeeltelijk verdwenen door de aanleg van een snelweg, die het gebied doorkruist. Met het aanleggen van de dijken langs de IJssel ontstonden in het buitendijkse gebied de uiterwaarden.

10. Het kampenlandschap

Ligt op het overgangsgebied tussen het Veluwe massief en de IJssel uiterwaarden. Het gebied kenmerkt zich door enken en landbouwgronden. Een grote kwaliteit van dit landschap is het open zicht vanuit het noorden richting de hoger gelegen bosrand van de veluwe. Er wordt naar gestreefd om oude structuren als houtwallen en bomenlanen te herstellen.

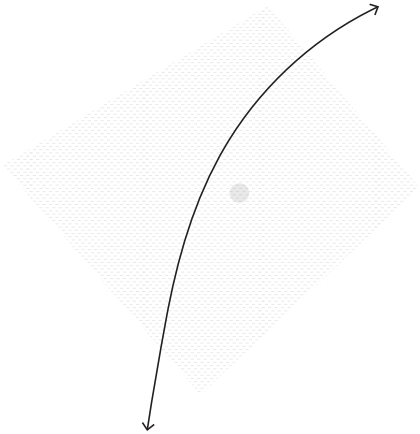
11. Het veluwelandschap

Dit landschapstype is te vinden op het Veluwemassief: een stuwwal, die tijdens de Saliënijstijd is opgestuwd door een ijslob in het IJsseldal. Dit gebied was vroeger een open gebied met voornamelijk woeste gronden. Door het planten van bossen en de in gebruik name door de mens, ontstond een bosrijker gebied waar voornamelijk landhuizen en kastelen werden gebouwd. Verder was hier weinig bebouwing te vinden. Tegenwoordig is het voornamelijk bosgebied met sporadisch een stukje heide. Voor de vergroting van de biodiversiteit op de veluwe, is het van belang dat er meer variatie in boomsoorten wordt aangebracht. Daarnaast kunnen kleine heidevelden met elkaar verbonden worden om dit (in Hattem) zeldzame leefklimaat te vergroten.

12. Bedrijvenpark H2O

De locatie van bedrijventerrein H2O ligt zowel binnen de gemeente Hattem als Hattemerbroek en wordt ontwikkeld door de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek (H2O). Binnen de gemeente Hattem ligt het bedrijventerrein op de overgang van twee landschapstypen, het kampenlandschap en het polderlandschap. Het deel dat binnen de gemeente Hattem ligt is eigenlijk maar beperkt van omvang door de aanleg van de N50 en de Hanzelijn die een sterke ruimtelijke begrenzing van de polder zijn geworden. Daarnaast hebben de A28, de Zuiderzeestraatweg en de spoorlijn Zwolle- Amersfoort het zuidelijk deel van de polder nog eens sterk versnipperd. De ruimtelijke samenhang en het open karakter van dit deel van de polder staan hiermee sterk onder druk. Er ligt momenteel een visie om van H2O een aantrekkelijk en goed functionerend bedrijvenpark te maken. Hierin speelt het behoud en de beleving van de omliggende landschappen een belangrijke rol.

Uit: Structuurvisie Hattem 2025, ontwerp structuurvisie, maart 2012 & Bedrijventerrein H2O Landschappelijke inpassing langs de Zuiderzeestraatweg, januari 2018

Zuiderzeestraatweg
Hilsdijk
Vijzelpad
Hoenwaardseweg
Eijerdijk-Koeweg
-Molecaten
Dorpsweg
Hessenweg
Fietsroute
Rozenboomspoor
Apeldoornseweg
Nieuweweg
Hezenbergerweg
Hezenberg
Konijnenbergerweg

Lijnen

Door de aangegeven deelgebieden lopen verschillende groene verbindingen. Dit zijn verbindingen tussen de verschillende wijken maar ook tussen de bebouwde kom en het landschap. In het Groenstructuurplan worden verschillende groene verbindingen uitgelicht. Dit zijn wegen uit de hoofdgroenstructuur, belangrijke cultuurhistorische wegen en recreatieve wegen en paden. Hieronder worden de belangrijkste lijnen beschreven. In de Gebiedspaspoorten wordt nader ingegaan op maatregelen om deze ambities te verwezenlijken.

1. Apeldoornseweg - Nieuweweg

Deze oude Napoleontische weg vormt van oudsher een belangrijke verbinding met , zoals de naam al verraadt, Apeldoorn en tussengelegen dorpen. Een Napoleontische weg is een brede weg die kaarsrecht door het landschap getrokken is. Deze zijn aangelegd onder het gezag van Napoleon Bonaparte. Zo kon de Franse leider tijdens zijn verovertochten gemakkelijk zijn militaire troepen en materialen vervoeren.
Momenteel is de Apeldoornseweg een statige laan met aan weerszijden grote bomen. Deze uitstraling dient behouden en waar nodig versterkt te worden. Richting de binnenstad loopt de Apeldoornseweg over in de Nieuweweg, hier ontbreekt de sfeer van een statige laan. Er wordt naar gestreefd om deze sfeer tot aan de binnenstad door te trekken om het cultuurhistorische karakter van de weg te versterken.

2. Dorpsweg - Hessenweg

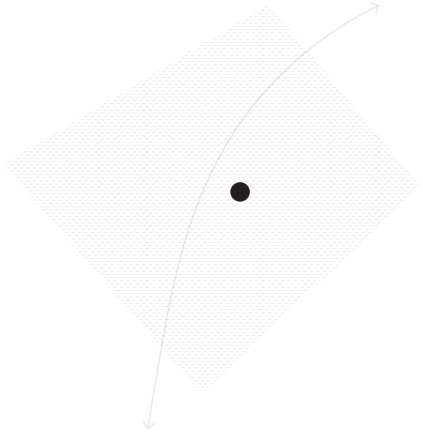
Een Hessenweg is een brede weg die in de geschiedenis bestemd was voor brede paardenwagen, de hessenkarren. Dit type wegen werd aangelegd in de 17e en 18e eeuw. Ze vormden een verbinding tussen steden met een belangrijke bestuurlijke of militaire functie, zoals Zwolle, Deventer, Nijmegen, Amersfoort en Utrecht. Daarnaast waren het handelswegen naar Duitsland. In Hattem loopt de Hessenweg grotendeels door het veluwe- en essenlandschap. Hier wordt de weg geaccentueerd met bomenlanen en hagen. Binnen de bebouwde kom ontbreekt het groene karakter. Momenteel vormt de Hessenweg, via de Dorpsweg, een belangrijke verbinding met de binnenstad. Een streven is om op zowel de Hessenweg en Dorpsweg het belang van de verbinding te benadrukken middels groen.

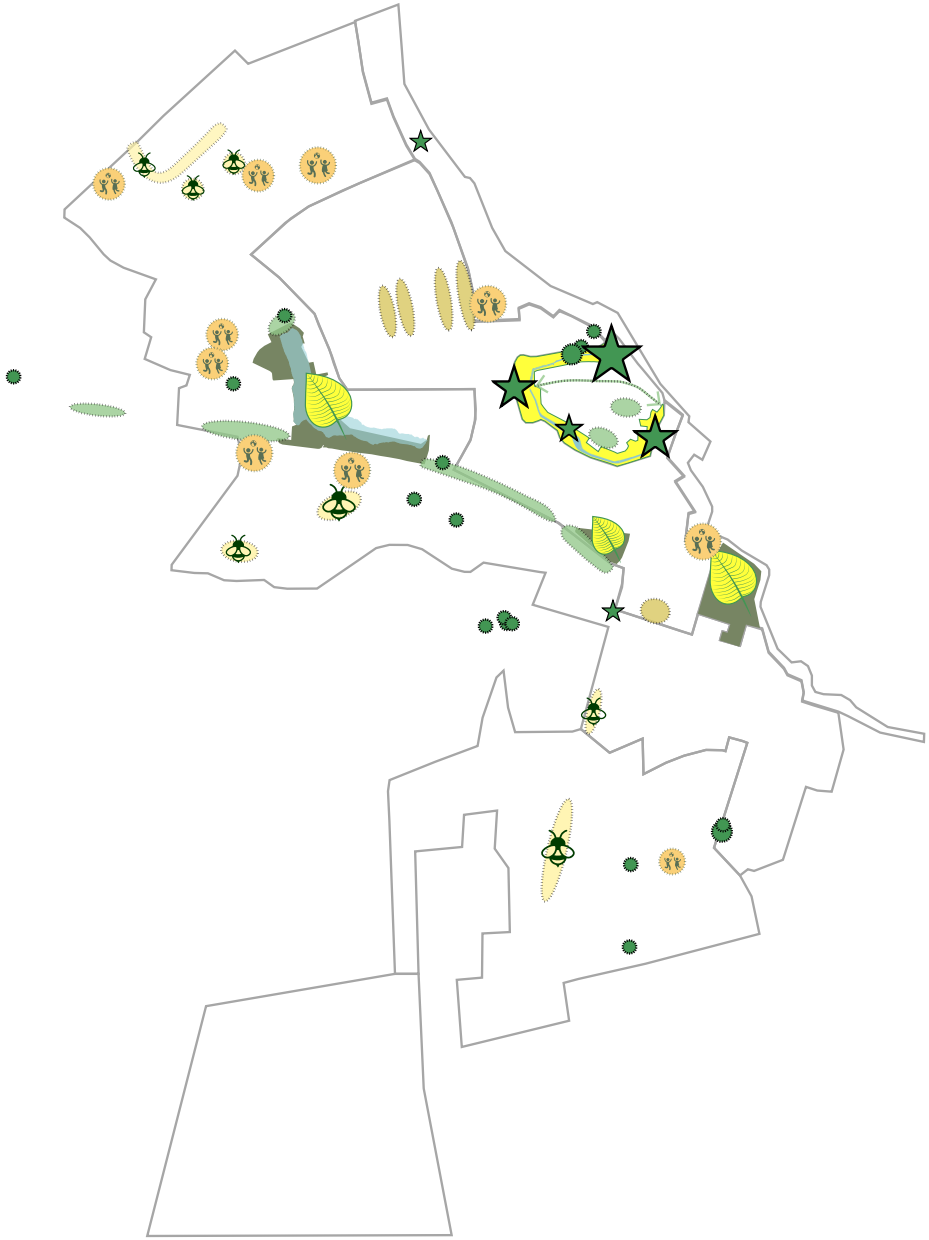
3. Fietsroute Roseboomspoor

De spoorlijn die tussen 1889 en 1972 voornamelijk fungeerde als goederenspoor, vormt momenteel een belangrijk onderdeel van het fietsnetwerk in en om de gemeente. De fietsroute ligt grotendeels in een groene omgeving en wordt op veel plekken geacentueerd met bomenlanen en bossages. Op een aantal plekken binnen de bebouwde kom van Hattem, ontbreekt dit accent. Doel is om de groenstructuur langs de route te versterken waar nodig, zodat de route ook binnen de bebouwde kom haar recreatieve waarde behoudt.

4. Overige cultuurhistorische groene lijnen

Naast de hoofdwegen kent Hattem nog een aantal cultuurhistorische lijnen. Dit zijn van oorsprong bijvoorbeeld toegangswegen vanuit omliggende dorpen, steden of landgoederen. Deze wegen kruisen vaak zowel de bebouwde kom als het buitengebied. Binnen deze visie wordt er naar gestreefd om het landschap over de gehele weg ervaarbaar te maken. Het groen krijgt een meer natuurlijke uitstraling in het buitengebied en een meer verzorgde uitstraling binnen de bebouwde kom.
De kenmerken van de bijbehorende groenstructuur zijn afhankelijk van het landschap waar de weg doorheen loopt.

Punten

In het Groenstructuurplan worden verschillende plekken aangewezen die kenmerkend zijn voor de groenstructuur of kans hebben zich verder te ontwikkelen binnen de groenstructuur. De kansen van een plek zijn verbonden met de schil (deelgebied) waarin deze ligt. Bijvoorbeeld: dichter bij het omliggende landschap > kans op ecologische ontwikkelingen.

Kenmerkende groene plekken

De vier grootste groene zones binnen de bebouwde kom van Hattem zijn de singels, de begraafplaats, de Waa en het Wilhelminapark.
Deze plekken hebben zowel cultuurhistorische, recreatieve als ecologische waarden binnen de groenstructuur. Doel is om voor elke plek de belangrijkste waarde(n) te versterken/ zichtbaar te maken.

Waardevolle bomen

Het groene landschap wordt niet enkel gevormd door het groen dat de gemeente in handen heeft. Op verschillende plekken in Hattem groeien bij bewoners grote waardevolle bomen in de tuin. Deze hebben veel invloed op de beleving van straten en wijken. Om deze kwaliteit te behouden is het belangrijk dat de waardevolle bomen een plek krijgen in de groenstructuurvisie. De gemeente heeft op haar grondgebied ook waardevolle bomen staan. Deze zijn echter nog niet in kaart gebracht. Door ook deze bomen te inventariseren en vast te leggen, kan de kwaliteit hiervan beter gewaarborgd worden (kapvergunning, APV).

Stadsentrees & Rotondes

De binnenstad van Hattem is via verschillende wegen te bereiken. Achter elk van deze wegen en entrees schuilt een eigen verhaal.
De entree bij de Geldersedijk heeft door de aanwezigheid van de oude Dijkpoort een grote cultuurhistorische waarde. De 'entree' bij de Nieuweweg is geen cultuurhistorische entree. Maar wanneer je hier langs rijdt heb je schitterend uitzicht op de oude verdedigingsmuur van de binnenstad en de omliggende singel. De vier entrees kunnen door een groene uitstraling nadruk leggen op het historische karakter van de binnenstad.

Kansrijke locatie: versterken groenbeleving

Langs de fietsroute op het Roseboomspoor en in de binnenstad zijn een aantal plekken te vinden waar de groenstructuur aan herkenbaarheid ontbreekt. Hier hebben de bebouwing of autowegen de overhand in het straatbeeld of doet een eentonige berm juist af aan het naastliggende landschap. Op deze plekken kan groen beter ingezet worden om de identiteit van de betreffende lijnen en vlakken te versterken.

Kansrijke locatie: creëren diversiteit

In de landschappelijke schil van de gemeente kan extensief onderhoud er voor zorgen dat de bebouwde kom en het landschap mooi in elkaar overvloeien. Ook het aanwijzen van nieuwe ecologische ontwikkelingen kan hier een rol in spelen. Er zijn in deze schil verschillende grasvelden, oevers of bossages aan te wijzen waar de diversiteit in beplanting ontbreekt. Deze plekken vormen een mooie kans om de grens tussen dorp en landschap te verzachten.

Kansrijke locatie: gebruiksfunctie versterken

In de bebouwde schil ligt de focus op groen als informeel gebruiksgroen. Hier biedt het groen de ruimte voor buitenspelen, ontmoeten, evenementen en andere sociale activiteiten.
Een open, overzichtelijke structuur is gewenst om deze activiteiten te stimuleren. Het onderhoud zal door de gebruiksfunctie op deze plekken meer intensief plaatvinden. Zo blijft de nette uitstraling behouden.

Spelen

Groen speelt een belangrijke rol in de leefomgeving van een kind. Groene plekken nodigen uit om te spelen, op avontuur te gaan en zijn educatief. In de groenstructuurvisie zijn alle speeltuinen binnen de gemeente opgenomen. Niet op al deze speelplekken is groen te vinden of speelt het groen geen rol bij het spelen. Doel is deze plekken in de toekomst te ontwikkelen tot meer natuurlijke speelplaatsen. Zo zullen ze beter onderdeel vormen van de groenstructuur en ecologische structuur in de gemeente. Ook speelplaatsen kunnen helpen de biodiversiteit van een plek te vergroten door niet alleen een grasveld aan te leggen. (Bossages en bloemrijke struiken zijn leuke verstopplekken)

Colofon

Titel	:	Groenstructuurvisie Hattem
Subtitel	:	Een vrucht van het Landschap
Projectnummer	:	100082
Documentnummer	:	100082.1
Revisie	:	1
Datum	:	11 maart 2021
Auteur(s)	:	Fred Lansbergen, Angéla Kortleven, Sjaak van der Vlies, Marjel Das, Donald Meis

Gecontroleerd door	:	.....
Paraaf	:	.....
Goedgekeurd door	:	.....
Paraaf	:	.....

gemeente Hattem

cyber
Samen werken aan een prettige leefomgeving

STARLING STRUCTURES